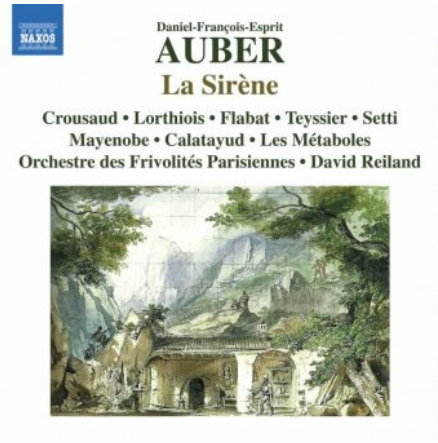
Naxos på upptäcktsfärd bland operarariteter

Albert Lortzing: Opera overtures
Naxos 8573824 [1 CD]

Daniel-François-Esprit Auber: La sirène
Naxos 8660435 [1 CD]

Peter Joseph von Lindpaintner: Il vespro siciliano
Naxos 8660440-43 [4 CD]

Albert Lortzings (1801-1851) operor och sångspel var den tyska motsvarigheten till fransk opéra-comique och italiensk opera buffa. Lortzing, som själv skrev sina libretton var länge jämte Mozart och Verdi den mest spelade operatonsättaren i Tyskland och på 1960-talet gjorde skivbolaget EMI inspelningar av hans operor med kända tyska sångare som i humör och ensemblekänsla torde vara svåra att slå.

Lortzing var den tyska biedermeierepokens store folkskildrare, den period som fram till marsrevolutionen 1848 kom att gå under beteckningen ”Vormärz”. Om **Mendelssohn** var den som förde vidare traditionen från **Bach** in i 1800-talet, så var Lortzing den som lotsade arvet från Mozart in i den tyska romantikens operavärld befolkad av rediga hantverkare, beskäftiga småstadsbyråkrater och troskyldiga unga älskande.

Vaudevillen *Der Pole und sein Kind,* ett potpurri på till stor del Boieldieu- och Auber-melodier (men med Lortzings egen uvertyr), tillkommen efter Polens blodiga resning 1830, var ett tidigt uttryck för hans radikala samhällsengagemang. Den förpassades liksom senare revolutionsoperan *Regina* snabbt in i glömskan efter det snöpliga nederlaget 1848.

Att Malmö Operas orkester spelat in denna charmiga cd med nio av Lortzings uvertyrer är mycket glädjande. Skivan innehåller uvertyrer till hans mest kända operor som *Zar und Zimmermann* (Leipzig 1837), *Der Wildschütz* (Leipzig 1842), *Der Waffenschmied* (Wien 1846) och den romantiska sagooperan *Undine* (Magdeburg 1845). Men här finns även rariteter som *Hans Sachs* (Leipzig 1840), en opera på samma tema som Wagners *Mästersångarna i Nürnberg* 28 år senare, den festliga enaktaren *Die Opernprobe* (Frankfurt 1851) och *Andreas Hofer*, även det ett tidigt sångspel med inlånad musik, men med en egenhändigt komponerad uvertyr, om ett uppror i Tyrolen mot Napoleon 1809. Även den föll offer för censuren.

Vidare *Der Weihnachtsabend*, också den en produkt av den tidige Lortzing innan denne på allvar gett sig i kast med eget komponerande. Skivan avslutas med den schvungfulla *Regina*-uvertyren, en stor favorit för egen del.

Det här är fräsch musik som visar på en folklig tysk operatradition som vi i Sverige inte så ofta kommer i kontakt med. Malmö Operas orkester spelar med ett sprudlande humör under den Münchenfödde dirigenten **Jun Märkl** som verkar hysa stor kärlek till den tidiga romantikens tyska idiom.

Kanske skivan kan inspirera till att vi småningom får se någon av Lortzings operor på Malmö Operas scen? Varför inte hans stora succé *Zar und Zimmermann* som skildrar den ryske tsaren Peter den Stores gästspel som skeppsbyggare i Holland och som inte spelats i Sverige på över hundra år?

Att Lortzing älskade **Daniel-François-Esprit Aubers** opera *La sirène*

(*Sirenen*) kan man läsa i texthäftet till denna opera som blev en veritabel succé på Opéra-Comique i Paris 1844 och även framkallade uppskattande ord av diktaren Heinrich Heine. I Stockholm gavs operan sju gånger hösten 1846. Mig veterligt är detta den första kompletta inspelningen av *La sirène* även om några nummer saknas. Uvertyren finns i alla fall tidigare på en Auber-skiva från Sterling med **B. Tommy Andersson** och GöteborgsOperans orkester.

La siréne var en av inte mindre än 38 operor som blev resultatet av Aubers sjuttonåriga samarbete med librettisten **Eugène Scribe** och där framför allt *Den stumma från Portici* (1828) och *Fra diavolo* (1830) blev enorma publiksuccéer.

Auber var på sin tid oerhört populär. Kompositörer som **Moniuszko** (som modellerade sin *Halka* efter *Den stumma*) och **Tjajkovskij** (som komponerade recitativ till Aubers opera *Den svarta dominon*) tillhörde beundrarna, medan tonsättare som **Schumann** och **Mendelssohn** intog en mer förmäten attityd gentemot vad man tyckte var fransk lättviktighet. Idag har vi förmånen att få slippa välja sida i gångna tiders musikpolitiska strider. ”Champagne i musik” har någon karaktäriserat Aubers musik. Själv tycker jag att det är en slags ”balettmusik för röster”; luftig, melodiskt lättflytande och full av espri och elegans.

Det gäller också denna opera som spelats in på Théâtre Impérial i Compiègne norr om Paris, en teater som grundades av Napoleon III 1867 och återinvigdes efter en längre tids förfall 1991. Inspelningen är gjord med gott humör och har sina förtjänster. Om avsaknaden av talad dialog räknas till dessa är väl delvis avhängigt av hur pass slängd man är i franska språket. Den treaktiga operan ryms i alla fall på en cd.

Handlingen är tokrolig så det förslår. Librettisten Scribe har förlagt den grekiska mytologins legend om de sjungande sirenerna som lockar till sig sjömän på ödesdigert farofyllda vatten till sin egen samtid. Det hela utspelar sig i bergen utanför Neapel och sirenen själv är en sångerska som med sin förföriska stämma lockar resande i bakhåll så att de lätt blir byte för hennes bror som är rövarhövding. Det hela kompliceras av att en teaterdirektör, lockad av den sköna sirensången, beger sig upp i bergen då han i den tycker sig känna igen en gammal kärlek. Samtidigt behöver han en ny sopran till sitt operahus.

Jeanne Crousaud som den förföriska sirenen, tillika bondflickan Zerlina, tenorerna **Xavier Flabat**som hennes bror värdshusvärden och rövaren samt **Jean-Noël Teyssier** gör i likhet med övriga sångare goda insatser. Den förstnämnda har en fullgod koloratur utan att för den skull vara i en **Mady Mesplés** eller **Sumi Jos** klass.
Librettot på franska finns på Naxos hemsida och en spårindelad, detaljerad synopsis ingår i texthäftet.

Peter Joseph von Lindpaintner (1791-1856), som under större delen av sitt liv var verksam som hovkapellmästare i Stuttgart, är idag fullständigt bortglömd. Mendelssohn och Schumann beundrade honom som dirigent och av hans inte mindre är 21 operor i olika stilgenrer från 1810 och framåt kom några att bli rejält populära. Lindpaintner brukar tillsammans med **Franz Lachner, Heinrich Marschner** och **Wagner** (*Rienzi*) nämnas som exponent för den typ av historisk opera i **Meyerbeers** anda (grand opéra) som tillkom på tysk botten. Hans mest kända opera *Vampyren* komponerades 1828, samma år som Marschners mera kända opera med samma namn. Men även *Die sizilianische Vesper*, uruppförd i Stuttgart 1843, hade viss framgång och framfördes på åtskilliga tyska operascener innan det politiska bakslaget 1848 omöjliggjorde även hans revolutionsopera. I likhet med Lortzings *Regina* sjönk så Lindpaintners *Sizilianische Vesper* snabbt i glömska, mindre på musikaliska än politiska grunder.

Här föreligger denna operarariteten, som har en annan librettist (**Heribert Rau**) än Verdis betydligt kändare opera med samma namn från 1855 (Eugène Scribe), i en inspirerande inspelning från Rossini- och belcanto-festivalen i tyska Bad Wildbad 2015.

Handlingen bygger, liksom i Verdis opera, på upproret i Palermo 1282 mot det franska styret på Sicilien, och väver på grand opérans vis in kärleks- och svartsjukeintriger i den historiska kontexten. Lindpaintners melodiska och medryckande musik förlitar sig på italienskt och franskt idiom (operan sjungs här också på italienska) och persongalleriet är omfattande. Här finns grand opérans sedvanliga ingredienser med utarbetade kör- och ensemblescener, balettmusik, ett par bravurarior, men också strofiska ballader och något inslag av trubadursång.
Sångarna är genomgående helt okej eller bra. Inte minst utmärker sig den italienske basen **Dario Russo** som den till munk utklädde revolutionäre

adelsmannen Procida, den italienska sopranen **Silvia Dalla Benetta** som uppvaktad, stilfull grevinna och den kroatiske barytonen **Matija Meić** som Frankrikes kung Charles d'Anjou. Ett utropstecken även för den unge venezuelanske tenoren **César Arrieta** som den franske adelsmannen Drouet. Här har vi en lyrisk tenor med en osedvanligt vacker timbre som kan komma att låta tala om sig. Operans hjälte, den sicilianske greven Fondi, sjungs med känsla av den barytonalt färgade italienske tenoren **Danilo Formaggia**, men mindre stilsäkert i koloraturerna.

Operans fyra akter är fördelade på varsin cd, men hade likaväl kunnat rymmas på tre. Även här finns det italienska librettot på nätet, men utan översättning, och med ett spårindelad synopsis i häftet.

Henry Larsson

Albert Lortzing: Opera overtures
Malmö Opera Orchestra
Dirigent: Jun Märkl

Daniel-François-Esprit Aubert: La Sirène
Orchestre des Frivolités Parisiennes
Dirigent: David Reiland
Zerlina: Jeanne Croussaud
Mathéa: Dotothée Lorthiois
Scopetto: Xavier Flabat
Scipion: Jean-Noël Teyssier

Peter Joseph von Lindpaintner: Il vespro siciliano
Camerata Bach Choir, Poznan
Virtuosi Brunensis
Dirigent: Federico Longo
Carlo d'Anjou: Matija Meić
Alphonse Drouet: César Arrieta
Conte di Fondi: Danilo Formaggia
Eleonora: Silvia Della Benetta
Celinda: Sara Bañeras
Aurelia: Sara Blanch
Albino: Ana Victória Pitts

Guillaume l’Étendart: Carlos Natale
Conte di Marche: Damian Whiteley
Giovanni da Procida: Dario Russo